

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد در رشته‌ی

روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی

مقایسه قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی

به کوشش

محمد مهدی تیموری آسفیچی

استاد راهنما

دکتر شهلا البرزی

مهرماه ۱۳۹۲

به نام خدا

اظہارنامہ

اینجانب محمد مهدی تیموری آسفیچی دانشجوی رشته‌ی روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی اظہار می‌نمایم که این پایان نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. همچنین اظہار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان نامه‌ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامه مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی: محمد مهدی تیموری آسفیچی

تاریخ و امضا:

به نام خدا

مقایسه قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی

به کوشش

محمد مهدی تیموری آسفیچی

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان
بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته‌ی

روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

از دانشگاه شیراز

شیراز

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی کمیته‌ی پایان‌نامه با درجه‌ی: عالی

دکتر شهلا البرزی، دانشیار بخش آموزش کودکان استثنایی (استاد راهنما)

دکتر قربان همتی علمدارلو، استادیار بخش آموزش کودکان استثنایی (استاد مشاور)

دکتر فریبا خوشبخت، استادیار بخش مبانی تعلیم و تربیت (داور داخلی)

شهریور ۱۳۹۲

ماحصل آموخته هایم را تقدیم می کنم به آنان که مهر آسمانی شان آرام بخش

آلام زمینی ام است

به استوارترین تکیه گاهم،دستان پر مهر پدرم

به سبزترین نگاه زندگیم،چشمان سبز مادرم

که هر چه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هر چه بکوشم قطره ای از

دریای بی کران مهربانیتان را سپاس نتوانم بگویم.

امروز هستی ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما

ره آوردی گران سنگ تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم،باشد

که حاصل تلاشم نسیم گونه غبار خستگیان را بزداید.

بوسه بر دستان پر مهرتان

تقدیم به خواهران و برادرانم

به همسفران مهربان زندگیم

که با هم آغاز کردیم،در کنار هم آموختیم و به امید هم به آینده چشم می

دوزیم.قلبم لبریز از عشق به شماست و خوشبختی تان منتهای آرزویم.

من علمنی حرفاً فقد صیرنی عبداً

با سپاس به پیشگاه ایزد متعال، بدین وسیله از همه اساتید گرامی که در طول مدت تحصیل به ویژه در وادی حیرت انگیز روانشناسی افتخار کسب فیض از محضر مبارکشان نصیب این جانب گردیده و مرهون منت آنها بوده ام تقدیر و تشکر می گردد.

استاد فرزانه و دانشمند سرکار خانم دکتر شهلا البرزی که راهنمایی این تحقیق را تقبل فرموده‌اند در مدتی بیش از یک سال بر مراحل انجام پژوهش نظارت داشته‌اند و استادانه همه سوالات مرا پاسخ گفته‌اند. اذعان این نکته به جاست که ایشان علاوه بر روشن کردن راه من در کسب تعلیم و دانش، همواره چراغ هدایت و اخلاق را فراراه من قرار داده و همیشه به من درس زندگی آموخته؛ چرا که همواره براین عقیده بوده و هستند که انسان باید با درستی و حقیقت زندگی نماید و برداشتش از آنچه کسب می‌کند و می‌آموزد پاکی، حقیقت‌جویی و انسانیت باشد. برای اینجانب افتخار بزرگ و همیشگی است که به مدت دو سال از محضر ایشان به قدرت لیاقت و استعداد خویش کسب فیض کرده‌ام. پژوهش حاضر اگر مزیتی است حاصل راهنمایی و زحمات ایشان است و از این جهت بر اینجانب حقی عظیم دارند.

فاضل ارجمند جناب آقای دکتر قربان همتی علمدارلو سمت استاد مشاور این پژوهش را بر عهده داشته‌اند و در مطالعه هریک از مراحل تحقیق موشکافی‌ها و نکته سنجی‌های ارزنده‌ای انجام داده‌اند.

استاد ارجمند سرکار خانم دکتر فریبا خوشبخت اینجانب را مرهون لطف خویش قرار داده‌اند و سمت استاد داور این پژوهش را بر عهده داشته و در تمامی مراحل مختلف این پژوهش نظرات و پیشنهادات بسیار ارزنده‌ای ارائه داده‌اند.

رهین زحمات و الطاف همه این عزیزان هستم و بهترین سپاسهایم را تقدیمشان می‌دارم

اکنون لازم می‌دانم، از زحمات سرکار خانم دکتر ستوده ریاست محترم کتابخانه مرکزی دانشگاه شیراز و سرکار خانم رزم آرا مسئول بخش سفارش کتب خارجی دانشگاه شیراز که منابع مورد نیاز را برایم فراهم آوردند، تقدیر و تشکر نمایم.

چکیده

مقایسه قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی

به کوشش

محمد مهدی تیموری آسفیچی

پژوهش حاضر با هدف مقایسه قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی شهر شیراز صورت پذیرفت. در این پژوهش تعداد ۱۶۰ دانش‌آموز با و بدون ناتوانی ذهنی در سطح سنی بالای ۱۶ سال، مورد بررسی قرار گرفتند. گروه دانش‌آموزان با ناتوانی ذهنی مشتمل بر ۸۰ دانش‌آموز (۴۰ دختر و ۴۰ پسر) و گروه دانش‌آموزان بدون ناتوانی ذهنی نیز مشتمل بر ۸۰ دانش‌آموز (۴۰ دختر و ۴۰ پسر) بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی از بین چهار مرکز دخترانه و پسرانه دانش‌آموزان با ناتوانی ذهنی و چهار مدرسه دخترانه و پسرانه دانش‌آموزان عادی انتخاب شدند. به منظور بررسی متغیر پژوهش، مقیاس قضاوت اخلاقی (گیبیز و همکاران، ۱۹۹۲) بر روی هر یک از شرکت‌کنندگان اجرا شد. پایایی مقیاس پژوهش به وسیله‌ی ضریب آلفای کرونباخ و روش توافق بین آزمایندگان تعیین شد و همچنین روایی این مقیاس به وسیله‌ی همبستگی نمره هر بعد با نمره کل تعیین شد. نتایج، حاکی از روایی و پایایی قابل قبول این مقیاس بود. به منظور تجربه و تحلیل داده‌ها از روش آماری تی مستقل، تحلیل واریانس چند متغیری و تحلیل واریانس دو طرفه استفاده شد. نتایج نشان داد بین دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی در نمره کل مقیاس قضاوت اخلاقی و ابعاد آن، تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد بین دو گروه دختران و پسران در نمره کل مقیاس قضاوت اخلاقی و ابعاد آن بجز بعد زندگی، تفاوت معناداری وجود ندارد. در مجموع نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دانش‌آموزان با ناتوانی ذهنی با توجه به نظریه اخلاق اجتماعی گیبیز در سطح اخلاق نابالغ و در مرحله اخلاق تبادل قرار دارند و دانش‌آموزان بدون ناتوانی ذهنی در سطح بلوغ اخلاقی و در مرحله اخلاق جامعه پسند قرار دارند. در پایان یافته‌های پژوهش مورد بحث و نتیجه‌گیری قرار گرفت و پیشنهادات و محدودیت‌هایی نیز ارائه گردید.

واژگان کلیدی: قضاوت اخلاقی، دانش‌آموزان ناتوان ذهنی، دانش‌آموزان عادی

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول: مقدمه

- ۱-۱- کلیات ۲
- ۲-۱- بیان مسئله ۴
- ۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش ۷
- ۴-۱- اهداف پژوهش ۹
- ۵-۱- سوالات پژوهش ۱۰
- ۶-۱- تعریف مفهومی متغیرها ۱۱

فصل دوم: مبانی نظری و تحقیقات پیشین

- ۱-۲- مبانی نظری ۱۳
- ۱-۱-۲- قضاوت اخلاقی ۱۳
- ۱-۱-۱-۲- رویکرد روانکاوی ۱۳
- ۲-۱-۱-۲- رویکرد رفتارگرایی ۱۵
- ۳-۱-۱-۲- رویکرد رشدی - شناختی ۱۷
- ۱-۳-۱-۱-۲- نظریه پیازه ۱۷
- ۲-۳-۱-۱-۲- نظریه کولبرگ ۱۹
- ۳-۳-۱-۱-۲- نظریه گلیگان ۲۲
- ۴-۳-۱-۱-۲- نظریه چهار مولفه‌ای رست ۲۳
- ۵-۳-۱-۱-۲- نظریه مراحل اخلاق اجتماعی گیز ۲۴
- ۲-۱-۲- رویکردهای ناتوانی ذهنی ۲۷
- ۱-۲-۱-۲- رویکرد شدت شرایط ۲۷

۲۷	۲-۲-۱-۲- رویکرد آموزشی
۲۸	۳-۲-۱-۲- رویکرد پزشکی
۲۸	۴-۲-۱-۲- رویکرد حمایتی
۲۹	۲-۲- پژوهش‌های پیشین
۲۹	۱-۲-۲- قضاوت اخلاقی در افراد عادی
۳۲	۲-۲-۲- قضاوت اخلاقی در سایر گروه‌های با نیازهای ویژه
۳۴	۳-۲-۲- قضاوت اخلاقی در افراد با ناتوانی ذهنی
۳۵	۴-۲-۲- قضاوت اخلاقی در افراد با و بدون ناتوانی ذهنی
۳۷	۴-۲-۲- قضاوت اخلاقی و جنسیت
۴۰	۵-۲-۲- نتیجه‌گیری از تحقیقات پیشین

فصل سوم: روش پژوهش

۴۲	۱-۳- طرح پژوهش
۴۲	۲-۳- جامعه آماری نمونه‌گیری و روش نمونه‌گیری
۴۳	۳-۳- تعریف عملیاتی متغیرها
۴۴	۴-۳- ابزارهای پژوهش
۴۴	۱-۴-۳- مقیاس قضاوت اخلاقی
۴۵	۲-۴-۳- نمره‌گذاری مقیاس
۴۶	۳-۴-۳- آماده‌سازی مقیاس
۴۶	۴-۴-۳- روایی و پایایی مقیاس
۴۸	۵-۳- شیوه‌ی اجرا
۴۸	۶-۳- شیوه‌ی تجزیه و تحلیل اطلاعات

فصل چهارم: یافته‌ها

۵۰	۴- یافته‌ها
۵۰	۱-۴- یافته‌های توصیفی متغیر پژوهش
۵۱	۲-۴- سوالات پژوهش
۵۱	۱-۲-۴- یافته‌های مربوط به سوال اول پژوهش
۵۲	۲-۲-۴- یافته‌های مربوط به سوال دوم پژوهش

۴-۲-۳- یافته‌های مربوط به سوال سوم پژوهش..... ۵۵

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۵- بحث و نتیجه‌گیری ۷۲

۵-۱- بحث از یافته‌های پژوهش ۷۲

۵-۱-۱- تبیین سوال اول پژوهش ۷۲

۵-۱-۲- تبیین سوال دوم پژوهش ۷۶

۵-۱-۳- تبیین سوال سوم پژوهش ۷۹

۵-۳- نتیجه‌گیری نهایی ۸۱

۵-۴- محدودیت‌های پژوهش ۸۳

۵-۵- پیشنهادهای کاربردی پژوهش ۸۳

۵-۶- پیشنهادهای پژوهشی ۸۴

فهرست منابع و مآخذ

منابع فارسی ۸۵

منابع انگلیسی ۸۸

پیوست‌ها

پیوست ۱- مقیاس قضاوت اخلاقی ۹۷

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: مراحل رشد اخلاقی کلبرگ	۲۱
جدول ۲-۲: نظریه رشد اخلاق اجتماعی گیبز.....	۲۶
جدول ۱-۳: مراحل رشد اخلاق اجتماعی گیبز	۴۶
جدول ۲-۳: ماتریس همبستگی بین ابعاد قضاوت اخلاقی و نمره کل قضاوت اخلاقی.....	۴۷
جدول ۱-۴: میانگین و انحراف استاندارد نمرات آزمودنی‌ها در متغیر قضاوت اخلاقی بر اساس نوع گروه‌ها	۵۰
جدول ۲-۴: نتایج آزمون تی برای مقایسه نمره کل قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی.....	۵۱
جدول ۳-۴: میانگین و انحراف استاندارد نمرات ابعاد قضاوت اخلاقی در گروه دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی.....	۵۲
جدول ۴-۴: نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری (MANOVA) تفاوت نمرات ابعاد قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی ذهنی	۵۴
جدول ۵-۴: میانگین و انحراف استاندارد نمره کل متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت	۵۵
جدول ۶-۴: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در نمره کل (جنسیت و نوع گروه).....	۵۶
جدول ۷-۴: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد پیمان و تعهد از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت	۵۷
جدول ۸-۴: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در بعد پیمان و تعهد (جنسیت و نوع گروه).....	۵۸

- جدول ۴-۹: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد حقیقت از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت ۵۹
- جدول ۴-۱۰: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در بعد حقیقت (جنسیت و نوع گروه) ۶۰
- جدول ۴-۱۱: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد وابستگی از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت ۶۱
- جدول ۴-۱۲: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در بعد وابستگی (جنسیت و نوع گروه) ۶۲
- جدول ۴-۱۳: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد زندگی از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت ۶۳
- جدول ۴-۱۴: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در بعد زندگی (جنسیت و نوع گروه) ۶۴
- جدول ۴-۱۵: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد دارایی از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت ۶۵
- جدول ۴-۱۶: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در دارایی (جنسیت و نوع گروه) ۶۶
- جدول ۴-۱۷: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد قانون از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت ۶۷
- جدول ۴-۱۸: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در بعد قانون (جنسیت و نوع گروه) ۶۸
- جدول ۴-۱۹: میانگین و انحراف استاندارد نمرات بعد عدالت قانونی از متغیر قضاوت اخلاقی در گروه‌های پژوهش با توجه به جنسیت ۶۹
- جدول ۴-۲۰: نتایج تحلیل واریانس دو طرفه متغیر قضاوت اخلاقی در بعد عدالت قانونی (جنسیت و نوع گروه) ۷۰

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۲۴	شکل ۱-۱: نظریه چهار مولفه‌ای رست.....

فصل اول

مقدمه

در این فصل ابتدا مقدمه‌ای در خصوص متغیر قضاوت اخلاقی آورده می‌شود؛ سپس به بیان مسئله پرداخته شده و به دنبال آن اهمیت و ضرورت پژوهش، اهداف و سوالات پژوهش و در نهایت تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها ذکر می‌گردد.

۱-۱- کلیات

دنیای کنونی دنیای پویایی و تحول است که بر اندیشه و رفتار انسان تأثیر بسیاری می‌گذارد. مطالعه رفتار و قضاوت اخلاقی^۱ از جمله مسائلی است که در دنیای پویا و پر تحول امروزی باید مورد ملاحظه قرار بگیرد (دانی^۲، ۲۰۰۹). اخلاق بشر، هم یک موضوع فردی و هم یک موضوع جمعی محسوب می‌شود. درونی کردن یک مجموعه از هنجارها لازمه رسیدن به خود هدایتی، هدفمند بودن و حس جریان داشتن در زندگی روزمره است. در صورت فقدان این هنجارها، مردم رفتار بی‌ثباتی به نمایش می‌گذارند (بندورا^۳، ۱۹۹۱). به همین علت پرورش افرادی که دارای ارزش‌های اخلاقی مناسب باشند سال‌هاست مورد توجه متخصصان و دانشمندان مختلف است (برکویتز^۴ و گریچ^۵، ۱۹۹۸). کانن^۶ (۲۰۰۶) بر این باور است که بررسی رشد اخلاقی و

-
1. Moral judgment
 2. Dianny
 3. Bandura
 4. Berkowitz
 5. Grech
 6. Kannan

پروورش ارزش‌های اخلاقی در جوامع مدرن امروزی به عنوان نیازی میرم در آمده است و باید در سرلوحه امور آموزشی قرار بگیرد.

بنابر اهمیت اخلاق، در طول سال‌های متعدد فلاسفه و صاحب نظران این حوزه، نظریه‌ها، مدل‌های تفکر و الگوهای اخلاقی مختلفی را ارائه کرده‌اند و از آنها به منظور توضیح استدلال و قضاوت اخلاقی و ارزش‌هایی که می‌تواند این فرایند را تسهیل نماید، سود جست‌ه‌اند (والن^۱، آلن^۲ و اسمیت^۳، ۲۰۰۸). بدون تردید در تعیین ویژگی‌های روانشناختی اخلاق توافق اندکی وجود دارد به گونه‌ای که نظریه پردازان دیدگاه روان تحلیل‌گری (فروید^۴، ۱۹۳۰؛ سگان^۵، ۱۹۸۸) بر مؤلفه عاطفه اخلاقی تأکید می‌کنند. نظریه پردازان دیدگاه شناخت‌گرایی (پیاژه^۶، ۱۹۳۲؛ کولبرگ^۷، ۱۹۷۱؛ رست^۸، ۱۹۸۶؛ گیبز^۹، ۱۹۹۲) بر مولفه قضاوت اخلاقی تأکید می‌کنند و نظریه پردازان رفتارگرا (آرونفید^{۱۰}، ۱۹۶۸؛ بندورا و مک دونالد^{۱۱}، ۱۹۶۳) بر مولفه رفتار اخلاقی تأکید می‌کنند (زیگلن^{۱۲}، ۱۹۹۹). حال برای اینکه فرد بیاموزد در زندگی چه کارهایی درست و چه کارهایی نادرست است باید تمامی این جنبه‌های اخلاق را کسب کند به این ترتیب که اخلاقی فکر کند، اخلاقی احساس کند و اخلاقی عمل کند (لطف آبادی، ۱۳۸۰). اما سوالی که همیشه ذهن نظریه پردازان و محققان حوزه اخلاق را به خود مشغول داشته است، این است که چه عواملی بر رشد اخلاقی تاثیر می‌گذارند؟ و این عوامل چگونه باعث تفاوت در سطح رشد اخلاقی بالاخص سطح رشد قضاوت اخلاقی افراد می‌شود؟ برای پاسخ به این سوالات پژوهش‌ها و نظریه‌های بسیار زیادی ارائه شده است (مانند پیاژه، ۱۹۳۲؛ کولبرگ، ۱۹۷۱؛ بندورا، ۱۹۷۴؛ رست، ۱۳۸۶؛ گیبز، ۱۹۸۴؛ هیدت^{۱۳}، ۲۰۰۱). در این طیف وسیع تحقیقات انجام شده پیرامون رشد و قضاوت اخلاقی، تعدادی از تحقیقات در همین زمینه کار

1. Wallen
2. Allen
3. Smit
4. Freud
5. Sagan
6. piaget
7. kohlberg
8. Rest
9. Gibbs
10. Aronfeed
11. Mcdonald
12. Sigelman
13. Haidt

خود را بر روی افراد با ناتوانی ذهنی انجام داده‌اند (مانند بندر^۱، ۱۹۸۰؛ لانگدون^۲، مورفی^۳، کلار^۴ و پالمر^۵؛ ۲۰۱۰؛ لانگدون، کلار و مورفی، ۲۰۱۱؛ گودوین^۶، گود جانسون^۷، موریس^۸، پرکینز^۹ و یانگ^{۱۰}، ۲۰۱۲). یافته‌های بسیاری از این تحقیقات عامل توانایی شناختی را برای تبیین سطح رشد استدلال اخلاقی ضروری می‌دانند (لانگدون و همکاران، ۲۰۱۰؛ گودوین و همکاران، ۲۰۱۲).

۱-۲- بیان مسئله

حوزه اخلاق از جمله حوزه‌هایی است که از دوران گذشته و تاکنون مورد توجه اندیشمندان، بزرگان دین و بزرگان دانش و حکمت بوده است و پیرامون اینکه اخلاق چیست، سخنان بسیار گفته‌اند. یکی از این اندیشمندان سقراط است که اخلاق را عبارت از وحدت معرفت و فضیلت می‌داند. ارسطو فیلسوف دیگری است که اخلاق را وسیله رسیدن به خوشی و سعادت می‌داند، این تعریف ارسطو از اخلاق با نگرش دنیا مدارانه او به امور زندگی همخوانی دارد. از میان فلاسفه جدید کانت به عقلی بودن مبنای اخلاق نظر داشت و می‌گفت با دیگران چنان رفتار کن که از آنان انتظار داری با تو رفتار کنند. نظریه‌های شناختی در رشد اخلاقی عمدتاً ریشه در نظریه کانت دارد (لطف آبادی، ۱۳۸۰).

همپای فلاسفه، روانشناسان هم پیرامون حوزه اخلاق تلاش‌های بسیار انجام داده‌اند. افرادی چون پیائزه، فروید، کولبرگ و بندورا همگی از پیشگامان این حوزه هستند، به گونه‌ای که هر کدام از آنها مولفه‌ای از اخلاق را مورد بررسی قرار داده‌اند. همانند دیگر حوزه‌های روانشناسی،

-
1. Bender
 2. Langdon
 3. Murphy
 4. Clare
 5. Palmer
 6. Goodwin
 7. Gudjonsson
 8. Morris
 9. Perkins
 10. Young

پیرامون حوزه اخلاق هم، بحث و نظرات گوناگونی وجود دارد و همین امر سبب شده است که تعاریف متفاوتی از اخلاق ارائه شود. اما بطور کلی آنچه به عنوان تعریف اخلاق از منظر روانشناسی می‌توان ذکر کرد، عبارت است از اصولی که به منظور تشخیص درست از نادرست به کار می‌رود (آیسنک^۱، ۲۰۰۴). دانیل هارت^۲ (۱۹۹۲) ضمن تأکید بر اهمیت رشد اخلاقی، تعریف ساده‌ای از اخلاق ارائه می‌دهد و می‌نویسد: اخلاقیات از یک سو نمایانگر فداکاری و گذشتن فرد از برخی منافع خود که به سود مصالح دیگران است و از سوی دیگر در پیش گرفتن خردمندانه‌ترین راهی است که دست یابی به مصالح روشن بینانه فرد را امکان پذیر می‌سازد.

به اعتقاد رست (۱۹۸۶) برای اینکه بخواهیم رشد اخلاقی افراد را مورد بررسی قرار دهیم باید از چهار بعد آن را مورد بررسی قرار دهیم که این ابعاد به ترتیب ذیل می‌باشند:

۱- حساسیت اخلاقی^۳ - ۲- قضاوت اخلاقی^۴ - ۳- انگیزه اخلاقی^۵ - ۴- شخصیت اخلاقی^۶

تردیدی نیست که این چهار بعد اخلاق دارای ارتباط درونی با یکدیگر هستند و نمی‌توانیم رفتار فردی را در حین اجرای عمل اخلاقی، جدای از حساسیت اخلاقی، قضاوت اخلاقی، انگیزه اخلاقی و شخصیت اخلاقی او بدانیم. با وجود این، بسیاری از محققان تحقیقات خود را با محوریت یکی از این ابعاد انجام داده‌اند که از جمله ابعادی که پژوهش‌های زیادی پیرامون آن انجام شده است، بعد قضاوت اخلاقی است و پژوهش حاضر هم با محوریت این بعد اخلاقی انجام شده است.

تعاریف زیادی از قضاوت اخلاقی از سوی محققان مختلف ارائه شده است. اسنیدون^۷ (۲۰۰۷) معتقد است قضاوت اخلاقی توانایی روانی است که ما بوسیله آنها ارزشیابی می‌کنیم، عمل می‌کنیم و عواطف خود را بیان می‌کنیم. همچنین قضاوت اخلاقی یعنی قضاوت در مورد درست یا غلط بودن یک عمل و به عبارت دیگر قضاوت در مورد اینکه کدام عمل بیشترین توجیه پذیری را در یک قضیه اخلاقی دارد (رست، ۱۹۸۶).

-
1. Eysenck
 2. Daniel Hart
 3. Moral Sensitivity
 4. Moral judgment
 5. Moral Motivation
 6. Moral Character
 7. Sneddon

تاکنون محققان زیادی در پژوهش‌های خود به بررسی قضاوت اخلاقی با متغیرهایی چون جنسیت^۱ (گارمون^۲، باسینگر، گرگ^۳، گیبز، ۱۹۹۶؛ رست، ۱۹۸۶؛ ژافه^۴ و هاید^۵، ۲۰۰۰؛ آیسنک، ۲۰۰۴)، وضعیت اجتماعی - اقتصادی^۶ (برکویتز و گریچ، ۱۹۹۸؛ والکر^۷ و هنیگ^۸، ۱۹۹۹؛ هافمن^۹، ۲۰۰۰؛ بردلی و کوروین، ۲۰۰۲؛ لانگدون و همکاران، ۲۰۱۰)، تمایلات اجتماعی^{۱۰} (لانگدون و همکاران، ۲۰۱۰)، آموزش^{۱۱} (دری بری^{۱۲} و توما^{۱۳}، ۲۰۰۰)، عواطف و هیجانات^{۱۴} (هافمن، ۲۰۰۰) و فرهنگ^{۱۵} (دالی^{۱۶} و تونری^{۱۷}، ۱۹۹۷؛ سوت^{۱۸} و مسنر^{۱۹}، ۲۰۰۰؛ اسمیت، ۲۰۰۵) پرداخته‌اند. در میان تمامی پژوهش‌هایی که بین قضاوت اخلاقی و متغیرهای دیگر صورت گرفته است. متغیر توانایی شناختی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است، چرا که بین استدلال اخلاقی و توانایی شناختی رابطه بسیار قوی‌ای وجود دارد به گونه‌ای که بسیاری از محققان عامل توانایی شناختی را برای تبیین سطح قضاوت اخلاقی افراد به کار می‌برند، به این صورت که هر چه فرد از توانایی شناختی بالاتری برخوردار باشد از سطح قضاوت اخلاقی بالاتری هم برخوردار خواهد شد و بالعکس هر چه فرد از لحاظ توانایی‌های شناختی ضعیف باشد در سطح قضاوت اخلاقی پایین‌تری قرار خواهد گرفت (زیگلن، ۱۹۹۹؛ نارویز، ۱۹۹۳؛ کولبرگ، ۱۹۷۶). این بدان معنا نیست که عامل توانایی شناختی تنها عامل اثر گذار بر سطح قضاوت اخلاقی است بلکه عوامل دیگر هم سطح قضاوت اخلاقی را تحت تاثیر قرار می‌دهند (رست، ۱۹۸۶). به عبارت دیگر درباره عامل توانایی شناختی می‌توان چنین گفت که

-
1. Gender
 2. Garmon
 3. Gregg
 4. Jaffe
 5. Hyde
 6. Socioeconomic status
 7. Walker
 8. Hennig
 9. Hoffman
 10. Social desirability
 11. Education
 12. Derryberry
 13. Thoma
 14. Emotion
 15. Culture
 16. Daly
 17. Tonry
 18. South
 19. Messner

توانایی شناختی شرط لازم برای رسیدن به سطوح بالای رشد شناختی محسوب می شود اما شرط کافی نیست.

با توجه به تحقیقاتی که پیرامون حوزه اخلاق انجام شده می توان به این نتیجه رسید که اکثریت آنها بر روی گروه افراد عادی انجام شده است به نحوی که در این پژوهش ها افراد دارای ناتوانی ذهنی نادیده گرفته شده اند. بر همین اساس اطلاعات اندکی پیرامون رشد اخلاقی افراد ناتوان و به تبع آن رشد قضاوت اخلاقی این افراد در دست است (لانگدون و همکاران ۲۰۱۰). حال همانگونه که رشد اخلاقی و مولفه های وابسته به آن در زندگی شخصی و اجتماعی افراد عادی نقش مهمی را ایفا می کند به همان اندازه می تواند در زندگی افراد دارای ناتوانی ذهنی نقش موثری داشته باشد (لانگدون و همکاران، ۲۰۱۱).

۳-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش

در دهه اخیر بسیاری از روانشناسان و صاحب نظران تعلیم و تربیت، توجه خود را به مسئله اخلاق معطوف کرده اند که این می تواند ناشی از دو علت باشد. علت اول مربوط می شود به وجود مشکلاتی که دامن گیر جوامع شده است، مشکلاتی چون تجاوز، سرقت، پرخاشگری، خشونت، زورگویی، بزهکاری که بسیاری از صاحب نظران علت این مشکلات را کاهش اخلاقیات در جوامع می دانند (جودی^۱ و نلسون^۲، ۲۰۰۰؛ کوتزی^۳، لوو^۴ و جوست^۵، ۲۰۰۵؛ رج^۶، ۲۰۰۹) و علت دوم نقش اخلاق در تقویت ارزش ها و تربیت افرادی با ویژگی هایی چون درستکاری، صداقت، عدالت خواهی، نوع دوستی، شفقت و سایر ارزش های اخلاقی دیگر است (میری^۷ و هلکا^۸، ۲۰۰۱؛ رج، ۲۰۰۹). از این رو برای پرورش افرادی با ویژگی های اخلاقی مناسب، آموزش

-
1. Judy
 2. Nelson
 3. Coetzee
 4. Louw
 5. Jooste
 6. Raj
 7. Myyry
 8. Helkama